Ч. 95. Львів, пятниця, дня 15. жовтня 1915. Рік I.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:
На рік . . . 18·— К.
„ півроку . . . 9·— „
„ чвертьроку . . . 5·— „
„ місяць . . . 1·80 „

В краю і державі:
На рік . . . 24·— К.
„ півроку . . . 12·— „
„ чвертьроку . . . 6·— „
„ місяць . . . 2·40 „

За границею:
В Німеччині . . . 28 мар.
В Америці . . . 8 дол.
В инших державах . . . 40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописї приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово" продають всї бюра по цілім краю.

Адреса редакції й адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Руська 3. Експедиції: Бляхарська 11.

Ціна оголошень:
За оголошення числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній частй 60 сот. Повідомлення про вінчання, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

На сербській землї.

Австрійсько-нїмецький похід на сербську землю, що обняв цїле північне і частину західного пограничя, а також сили, з якими осередні держави забрали ся до його виконання, надають цїлій акції зовсім відмінні знамена і значіннє, та усувають ті перешкоди і трудности, з якими була звязана минулорічня австрійська офензива.

Два фронти, розтягнені на просторі 300 кільометрів, приневолюють Сербію подїлити відповідно свої і так вменчені минулорічними борбами та пошестями сили. Що правда гірський характер краю при недостачі доріг, а також корисні услівя оборони, що основують ся на концентричности лїній, по яких може посувати ся офензива з над границї в глубину краю, влекшують у великій мірі переведеннє оборони.

Та з другого боку ті самі услівя дають спромогу союзним військам вдержувати зі собою контакт в часї свойого походу на Сербію.

Скорший чи повільний похід австро-нїмецьких військ є передусім залежний від того, якими силами Сербія обсадила становища на всїх дорогах, що ведуть в глуб краю від півночи і заходу.

Бо треба числити ся з тим, що з огляду на Болгарію сербська начальна команда мусїла зібрати значні сили і на східній загроженій межі. З другого боку війська почвірного порозуміння, що висїдають в Солунї не є в силї стати в пору на боєвому фронтї для підмоги Сербії.

Так виглядають загально услівя великої борби, яка має звести ся на окервавленій сербській землї, щоб порішити передусім про долю і будучність Сербії.

Та не в сїм значіннє тої борби. Той похід має порішити не лиш про Сербію, але розвязати заплутане балканське питаннє.

З вісток, які наспівають з Балкану, показує ся ясно, що туди переносить ся вся проба воєнних сил обох воюючих сторін.

Її завданнєм буде й порішити, яку роль грати-ме Туреччина у дальшому ходї воєнних подій, а далї та акція приневолить невтральні держави на Балканї відслонити свої з вирафінованою стидливістю закриті лиця.

Румунія і Греція мусїти-муть скорше чи пізнїйше очеркнути ясно своє становище, а тим самим можуть стати приготовленнєм та завдатком остаточного порішення справи на всїх театрах війни і втишення розшалїлої світової бурі.

Урядові воєнні звідомлення.

З ГОЛОВНОЇ НЇМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 13. жовтня 1915.

На сербськім фронтї.

Серби своїм опором не вдержали нашого походу вперід. На південь від Білгороду взяли ми приступом село Зельнїк та узгіря на південь по обох сторонах Топезідару.

Наступ на Позаревач йде далї успішно. Дорогу Позаревач—Градіште перейшли ми в південнім напрямі,

На східнім фронтї.

На захід від Двинська заломав ся російський наступ. Ми відкинули рівнож російський наступ предпринятий на північний схід від Сморґонь. Нїмецький лїтак бомбардував місто Двинськ, переповнене військами. Ми відкинули Москалїв з їх становищ під Рудкою Бельськовольською і на північ від тої місцевости.

Нїмецькі війська армії ґенерала Ботмера відкинули неприятеля з богатьох становищ на південний захід від Бурканова.

На західнім фронтї.

Анґлїйські наступи на північний схід від Vermelles відкинули ми легко. Французькі атаки під Tahura розбили ся. На схід від Souchez Французи знову втратили кілька частей стрілецьких ровів. В Воґезах на західнім збочу Schratzmaenule Французи втратили часть своїх становищ.

Начальна управа армії.

З ТУРЕЦЬКОЇ ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ.

З дня 13. жовтня 1915.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 12. жовтня.

Головна турецька кватира доносить під датою 12. жовтня:

У відтинку Анафорти поцїлила наша артилєрія неприятельську торпедову лодку, котра 10. с. м. зявила ся на північ від Кіреш Тепе.

Одна нами висаджена міна вбила велику скількість із залоги неприятельського стрілецького окопу: решта залоги втїкла.

У відтинку Арі Бурну острілювала неприятельська торпедова лодка безуспішно наше праве крило.

Один кружляк та монїтор віддали безуспішні стріли в напрямі Майдоса, та відтак відплинули.

У відтинку Седіль Бар острілював знов неприятель безуспішно більше чим 1000 разів наші становища, Наша артилєрія сейчас відповіла та приневолила неприятельські батерії до мовчанки,

Европейська війна.

Болгарський посол від'їзджає з Льондону.

ЛЬОНДОН (Бюро Райтера) Ткб. Болгарський посол одержав пашпорти.

Зелїзнича лїнія Солунь-Сербія обсаджена грецькими військами.

ЦЇРІХ, 12. жовтня. Париське виданнє „New Yorker Herald" потверджує в одній телеграмі з Солуня вість про застановлення висаджування військ почвірного порозуміння в наслїдок обсадження зелїзничої лїнії до Сербії грецькими військами.

Колиб ся вість була правдива, то булаб вона першорядного значіння. Колиб се було правдою, що грецькі війська обсадили зелїзничу лїнію Солунь—Гієвґелї, то вказувалоб се на те, що Греція буде боронити своєї невтральности, коли буде потрібно, навіть оружно. Розуміють ся, що військо, яке висїло в Солунї не пішлоб вже дальше,

Ся зміна обставин, яка зайшла в наслїдок димісії кабінету Венїцельоза, вплине в кождім разі уємно на дипльоматію почвірного порозуміння, Розчарованнє задля становиска Греції було-б велике.

З другої сторони вість про уступлення французького мінїстра Делькассе справджувалаб ся, бо він був противником висилки французько-анґлїйських військ до Солуня.

Майор Морат про нашу офензиву в Сербії.

БЕРЛЇН, 12. жовтня. Воєнний справоздавець „Berl. Tagbl." майор Морат так висказав ся про нашу офензиву в Сербії:

Ми не можемо на се числити, що офензива в Сербії піде дуже скоро. Перед нами стоять криваві борби, здаєть ся також напади відділів бандитів з заду. Про щасливий вислїд війни з Сербією не можемо й сумнїватись.

Грецько-болгарське порозуміннє.

МЕДІОЛЯН (Ткб). „Corriere della Serra" доносить: Полїтичні круги в Римі з заяви Заіміса прийшли до переконання, що Греція допера тодї виступилаб оружно проти Болгарії, колиб була безпосередно неою загрожена. Здаєть ся, що є тайна грецько-болгарська умова.

ПЕТЕРБУРГ (Ткб). „Рѣчъ" доносить, що одиноким средством проти полїтики королів Константина та Фердинанда є викликати проти них невдоволення серед грецького та болгарського народу

Вилюдненнє з Поділля та Бесарабії.

КРАКІВ, 12. жовтня. „Dziennik Kijowski“ доносить з Одесси, що оголошено вилюднення з пограничних областей Бесарабії та Поділля.

Застановленнє особового руху на зелїзничій дорозї Київ-Каменець подільський.

В послїдних часах російські власти зарядили вивезеннє металевих виробів та виселеннє людности з Камінця подільського. В наслїдок сего повстала в містї велика трівога. В межичасї застановлено зелїзничий рух для цивільного населення.

Трівога в містї збільшуєть ся головно через се, що через зелїзничу стацію переїзджають безнастанно поїзди з раненими салдатами, так що місто виглядає немов шпиталь.

Російські невдачі на морі.

ШВАЙЦАРСЬКЕ БЕРНО. Ходить вістка, що на Балтійскому морі потонув російський кружляк враз з офіцерами і всею залогою.

Анґлїйська артілєрія під Білгородом.

БУДАПЕШТ. Воєнний справоздавець часописї „Az Est“ доносить, що в безуспішній обороні Білгороду брала участь анґлїйська артілєрія.

Димісія Делькассе.

ПАРИЖ. (Аґенція Гаваса). На міністеріяльній радї заявив Viviani, що Делькассе вручив йому просьбу о димісію. Просьбу принято.

Viviani обіймає міністерство заграничних справ і провід в кабінетї.

Льондон занепокоєний.

ГАҐА (Ткб). Нинї ніяка часопись в Голяндії не одержала приватних телєґрам з Льондону. З льондонських дневників, які тут прийшли оказуєть ся, що власти хотїли принайменьше через оден день затаїти занепокоєння політичних кругів. Доси з причини цензури не оголошено в анґлійських дневниках бесіди Енвера-баши в турецькім парляментї, — анї навіть не згадано про неї; тимбільше вдаряє ся нагла, загальна, жива дискуссія о можливости атаку на суеський канал.

Більша часть дневників подає нечайно вичерпуючі статтї о побідним поході Німців в напрямі суеського каналу, додаючи до сього мапи.

Чи не запізно?

ПАРИЖ. (Ткб). Часописї домагають ся зорґанізовання постійної ради уповновласнених представників держав почвірного порозуміння, котраб в данїй хвилї видавала відповідні поручення.

Се вплинулоб на одностайність політики почвірного порозуміння.

Проти москвофільських аґентів.

БУКАРЕСТ. Президент міністрів Братяну остеріг відомих москвофилів — Йонеску Філїпеску, Константінеску та Костінеску, що правительство не стерпить на будуче їх аґітації против осередніх держав.

Джіолїті про воєнне положеннє.

БАЗИЛЕЯ. В Італії зробила велике враженнє стаття Джіолїті в ґазетї „Stampa“ виказуючи, що нова офензива на заході завела, вислїд офензиви балканських союзників дуже сумнївний, натомісць німецькі становища на сході і на заході є сильні і незрушимі.

Італійські втрати.

Італійські часописї за послїднїх 8 днів подають звідомленнє про смерть 340 офіцерів.

Ще мають надію.

ЛЇҐДЕН. „La Depeche“ пише що договір почвірного порозуміння з Веніцельсом не є анульований. Почвірне порозуміннє домагаєть ся від короля Константина додержання його.

Росія проти Болгарії.

СОФІЯ. Наспіла тут вістка з Букарешту, що в Одесї та Севастополї зібрано богато війська щоб його спрямувати на Болгарію.

Болгарія певна побіди.

Болгарський начальний вожд Еков заявив воєнному референтови віденського дневника „Reichspost“: В те, щоби Росія виповіла війну Болгарії я зовсім не вірю. Та колиби таке наступило, то та подія її наслїдки булиби сто раз грізнїйші для Росії, чим для Болгарії. Висадженнє коаліційних військ в Солуни під стратеґічним зглядом не має і не може мати поважнїйшого значіння.

Но я вірю сильно, що Румунія та Греція та инші невтральні держави виснують для себе науку з приміру даного їм Болгарією. Болгарські війська стоять готові до бою у знаменьному і небувалому боєвому підготовленню. Сміло можна ствердити що та боєва готовість є значно вища, як в часї першої балканської війни. Загальне положеннє на всіх воєнних теренах дає осередним державам та їх союзникам як найкращі вигляди.

В Росії знов кипить.

КЕЛЬН. „Kölnische Zeitung“ довідуєть ся, що в Одесї прийшло знов до уличних борб між ополченцями і полїцією. Богато арештовано. В Москві та Астраханї що днини демонстрації на тлї недостачі поживи.

На границї.

ЧЕРНІВЦЇ, На схід від Заліщик близько устя Серету триває борба артилєрії. Москалї засипані нашими шрапнелями скоро завернули на свої становиска над Серетом.

Послїдні днї Білгороду.

В сербській часописї „Новости“ находимо цікаву статтю про послїдні днї Білгороду перед його упадком. Між иншим пише ред. Браня:

Найприємнїйше є проходжуватись тепер по горішнїй части вулиці Добренака. Звідтам можна оглядати артілєрійські бої. Також женщини та дівочий світ хоче бути присутним при бомбардованню. Нинї належить у Білгороді до „доброго тону“ не боятись смерти, коли її подих йде від сторони Сави, та проходжуватись по вулицях столиці.

Коли ґранат поцїлить який дім, починають горячкову працю телефони в цілому містї, та всї біжать мерщїй на місце. Річенавці з товпи оцїнюють як стій шкоду, означують рід ґранату, та його силу удару. Найменшу шкоду заподіюють стріли коли поцїляють лїпянки вбогого населення. Вони вибивають тільки отвір при сїм не вибухаючи. Інакше є, коли стріл влучить в масивну будову. Тодї розприскують ся стїни і все улягає знищенню. Коли ґранат поцїлить бетоново-зелїзну будівлю, тодї кілько поверхова будівля розпадаєть ся в румовище.

В. КУЧАБСЬКИЙ.

Реквірунок.

Сонна атмосфера огорнула всїх і вся. Ворог, що попереднього дня був змучений зробити відворот, окопав ся сильно за ставом, що відмежував його на превелику радість мешканців від місточка Б. і обильно уживав блаженьного сну. Серед спеки поснули навіть мухи.

Стрілецькі стежі, що зрештою мають славу легконогих, ледви воліклись дорогами і доріжками в напрямі Б. Вправдї по дорозї усміхались до них села і присілки, але не дане було Стрільцям скорше спочити, поки місточко Б. не буде осягнене.

З резиґнацією і тупим зрівноваженєм, гідним їх високого становища, маширували далеко, перед стежами три офіцери, самі доктори, щоб як найскорше дійти до Б. з його правдоподібною реставрацийкою і сподїваним пивом.

А місточко стояло на обрію, сповите синявою мракою — як злудна примара.

Здавалось, що кождий крок в напрямі місточка збільшував віддаль сеї обіцяної землї, замісць її зменшувати.

На чолї сього дивного походу докторів йшов маленький пан меценас, що повагом дрібоття короткими ногами і поважно підпирав ся своєю бамбусовою палицею, що перебула вже 12 місяців воєнної бурі. Долїшню губу заложив так штучно на горішню, що видихуваний скоро воздух зі шумом і свистом діставав ся аж в дірки носа. Кровавий піт спливав по його рожевому, старанно виголеному округлому лици.

З правдивим фільософічним спокоєм йшов другий доктор, відміряючи рівними кроками кроваву і тернисту, а передовсїм грубо запорошену дорогу.

Третій доктор, доктор Кляпка, про якого злобні говорили, що йому бракує до повного докторського титулу, йшов довгими кроками на подобу чаплї, з усеї сили ударяючи запятками о твердий гостинець. Він з повагою, рівною попереднім докторам, підпирав ся паличкою і йшов, не йшов — а летів, як вітер. Голову похилив і свої чорні, блискучі, як у гіпнотізера очі впялив під ноги так, якби хотїв розслїдити тайни найглибших глибин землї, або якби чогось пильно по дорозї шукав. Його чоло, подібне двом злученим копулам середньої величини, було порізане безчисленною скількістю скісних зморщин, що розходились, як віти дерева від середньої, прямовісної борозди. До сього чола додати поважний величиною ніс, густі вуса, що звисали в діл на подобу снопів шувару і від давна неголене лице, що кінчилось остро, як у первородного аскета — а будемо мати повний вид грізної докторської постаті.

Ішли, якби справдї наважились дійти до своєї цїли.

Видно, що природа немов поконала сим доказом незломимої енерґії трьох докторів — признала себе побідженою, бо злудна примара замерехтїла здалека, а відтак немов стала йти на зустріч докторам.

Розпустилась перед ними синя мрака і показалась у всїй красї та величі обіцяна земля — з правдоподібною реставрацийкою і сподїваним холодним пивом.

Минули спалену зелїзничу стацію і увійшли у вуличку, що по всїм законам і приписам правдивого галицького місточка повинна вести до ринку.

А там, при входї на ринок зібралась цїла товпа пейсатих, „найвірнїщих“ горожан Австрії.

Кожний із зібраних горожан робив головою два рухи, що повтарялись аж до завороту голови. Один в напрямі окопаного десь там за мурами міста і сплячого сном блаженним ворога — другий в напрямі вулички, якою йшли доктори.

Той вираз лиця змінював ся кожним рухом. На лицях звернених до ворога малював ся настрій трівожного ожидання, цїла постава зраджувала тодї велику легкість, а ноги наклін до скорого бігу. Лиця звернені в противну сторону — сяли від радости, уста на пів отворені ждали моменту, коли буде причина радісно і голосно викрикувати.

Багато, багато разів були повторені зібраною публикою ті оба рухи — аж далеко на обрію показалась одна фіґурка — найменша, потім друга — вища — і третя найбільша, найповажнїйша, найгрізнїйша.

Всї три фіґурки скоро, але з гідністю зближались до описаної вже товпи.

Ще триста кроків ділило їх... ще двісті... сто... пятьдесять... двайцять... десять...

І тодї, тодї поніс ся тріюмфальний рев з грудей цїлої товпи: „Hojch! Es lebe Estheich-Ungarn! Hojch! Wiwajt!“

Меценас був на хвилю пораженний, якби перед ким на два кроки вибух ґранат — не кажу вже великого калїбру, але такий звичайний, маленький ґранатик.

Вскорі прийшов до себе і в мить опанував сітуацію. Махнув лївою рукою на оба боки жестом повитання.

Оклики замовкли.

І серед тиші шепнув меценас змученим голосом до зібраної товпи: „Servus! Servus!“

Радісний рев товпи був відповідю.

Якийсь пейсатий, бородатий горожанин підняв високо кінцї своєї бекеші і без огляду на свій поважний вік став витанцьовувати щось на подобу присюдів, випереджуючи кілька кроків пана меценаса.

Сей обяв радости видно не подобав ся докторови Кляпцї, бо він збільшив трохи крок і, вимахуючи перед собою палицею, заглушив своїм голосом крик цїлої товпи:

„Sie! Machen sie Platz! Platz!“

Як сказано, доктори грубо випередили найскорші стежі, так що на велике розчарованнє „патріотичних“ горожан, які надїялись побачити цїлі казочні маси освободительних військ — не показалось нїщо за сими трьома високими старшинами.

Сітуация представлялась тепер зібраним горожанам дуже грізно. Ануж подобаєть ся козакам зробити ще візиту місточкови?

І сталось щось дивного. Як мряка гине під порувом вітру, так потихенько, незамітно розвіялась товпа.

(Конець буде,)

До приємностей Білгороду належить також вистоювання перед виставою одної книгарні. Цілий день товпить ся там народ, що пильно студіює воєнну мапу. Властитель книгарні від початку війни маркує становиска російського війська хоругвками, котрі змінює щоденно точно після урядових сербських звідомлень. Довший час находили сталі гості у тім приємність та розривку. Та як слідувало проломання російської армії біля Горлиць, а відтак здобуттє Перемишля, Львова, Люблїна, Івангорода та Варшави, а книгарник щоденно „подавав в зад“ свої хоругвки, почали люде нетерпеливитись. А коли боєва лінія перейшла вже на схід від Ковна, та підійшла під саму Риґу та Двинськ, не втерпів якийсь „грубас“, вповз скрізь двері книгарні, та сказав:

Пане Геза, що ви робите з хоругвками?

Я маркую щоденний стан після воєнних звідомлень пане Янецку.

Та се для нас дуже неприємне... сказав скрізь зуби п. Янецек.

...Алеж то фронт...

Чиж ви, пане Геза є Николаєм Николаєвичем, щоб мали ся журити боєвою лінією? як не заберетесь разом з вашими хоругвками... ви розумієте мене пане Геза?

Геза зрозумів о що ходить та здіймив з вистави свою стратеґічну мапу...

Коли в Білгороді почалось робити „горячо“ много сербських політиків відїхало до Нішу. Остались тільки крикуни. Впадає оден з них до каварні та кричить захлипуючись: „Чи ви чули, Константинопіль взятий!“ Та він сам чув, що грубо розходить ся з правдою. „Чи се урядова вістка — кричить хтось з гуртка. „Урядова ні, але резервовий капітан першої кляси Івановичев — (тих Івановичів є сотки в сербській армії), чув про те в передпокою команданта міста полковника Анділковича. „Чому-ж ся добра вістка не є урядово потверджена“, питає хтось злісно. „Коли ми вже мусимо голодувати, то майможе в тім принайменше розкіш...“ — „Бо здача Константинополя ще не покінчена“, — відповідає добродій. Білгород має тільки пять брам, Константинополь є о много більший і має тому 12 брам. Кожда брама має золотий ключ; кождий ключ віддає інший паша а 12 разом віддає сам султан...

Білгород тішив ся та призабув на кілька годин на свою нужду. Цілим його нещастєм є сироти, від котрих улиці аж кишать. Скупщина ухвалила дати поміч 6600 вдовам... Але нині в краю є 115.000 сиріт, котрими треба заопікуватись. І чиж дивуватись, що нині в Білгороді починають проявлятись рухи о соціяльному підкладі?...

Шведська преса про нас.

(І. К-ч.) Про те, що українська справа в звязку з війною знайшла широкий відгомін не лише в німецькій пресі, але й далеко поза Німеччиною та Австро-Угорщиною — ми нераз вже згадували. Особливо богато й широко писала про Україну та український народ шведська преса, завдяки заходам українського представника д. А. Ч., який довший час пробував в Стокгольмі, інформуючи тамошній журналістичний світ про наші справи та визвольні змагання нашого народу. Тоді (в р. 1914) й друкувало ся по шведських часописях чимало його статей що тільки подамо ті, про які згадано у „Вістнику Союза визволення України“, а саме:

„Ett underkuvat folk pa 32 miljoner“ (що значить: „Гноблений 32-міліоновий народ“) — велика стаття про українську справу в Росії й Австрії, що її надрукувала поважна провінціональна робітнича часопись: „Smalands Volkblad“, в числі з 29. VII. 1914. „Den ukrainska fragan i Ryska riket“ (Українське питаннє і російська держава), — се переклад відповідного розділу відомої праці проф. Отта Геча „Russland“, яку надрукувала „Smalands Volksblad“, в ч. з 2. XI. 1914 Ч. 170. Ukrajnska fragan („Українське питаннє“) — великий фейлетон, який помістила найбільша в шведській державі радикальна часопись „Dagens Nyheter“, в ч. з дня 24. X. Ur Ukrajinas historia — широкий фейлетон з історії України, в ґазеті „Göteborgs Handels-och sjöfarts Tidning,“ в ч. з 10. XI. 1914, ч. 262.

Кромі сього на підставі інформацій тогож українського представника написав чимalу статтю O. S. (звісний наш приятель пр.-доц. Свен Оден) під заголовком: Ett folk, vars framtid krossades vid Pultava (себ то: „Про нарід, що був нашим союзником під Полтавою“) в центральнім орґані шведської робітничої партії „Socialdemokraten“, з дня 9. X. 1914, і д. І. B-tt, фейлетон в ч. з 30. X. 1914, ч. 253. „Göteborgs Handels-och sjöfarts Tidning“ під заголовком: „En ukrajnare“ (Про українську справу).

Далі подибуємо з того часу, статтю в найбільшому консервативному дневнику „Getöborgs Aftonblad“ під титулом: „Ukrajna. Land och folk (Україна, край і народ“) — ряд відомостей про Україну — історичних, ґеоґрафічних та економічних — що надруковано їх в ч. з 31. X. 1914, ч. 253. Поза тим були ще ріжні дрібні вістки й нотатки, іменно при оглядах воєнних подій, а в деяких часописях були ширші уступи, присвячені положенню нашого нагоду в Росії та Австрії. Приміром в „Sundsvallsposten“ в хроніці п. з: „Kring världskrig-t“, „Oesterike och Turkiet“ і в „Hernösands Posten“ в числі з 10. III. с. р.

Що писала шведська преса протягом сього року про українську справу — на жаль, не можемо докладно подати шановним читачам „Українського Слова“ однак обіцяємо зареєструвати відзиви шведських часописей про нас з годом у бібліоґрафічному огляді воєнної „Ukrainc-i“; що його друкує наш дневник. Все-ж таки згадуємо вже тепер про ті голоси, які ми занотували переглядаючи щоденну пресу. І так: проф. Густав Ф. Стефефен в статті на німецькій мові „Die Ukrainer“, що її помістив соціяльнорелїґійний журнал „Die Tat“ в зошиті 6. 13. за 1914/15 — (стор. 590—602) — уважає можливим розвязаннє українського питання тільки через визволеннє України із кихтів московського імперіялізму та через сотвореннє української держави на сході Европи. Знова редакція часописі „Aftenbladet“, оголосила анкету перед кількома місяцями в справі відбудування Польщі — на що у відповідь появило ся кілька статей, що між иншими торкають ся й української справи. Одна з тих статей п. з.: „Finlan os sak oen Polens och Ukrajna“ (Справа Фінляндії, Польщі та України) реферує зміст відчитів С. Брентінґа, провідника шведських соціялістів, в якій автор говорить про репресії, що їх зазнала під російським пановannєм — Україна. — В тому найбільшому дневнику пише Вальдемар Лямґлєт про взаємини Славян в Австрії, а д. А. Помян про ролю Січових Стрільців-добровольців, що беруть участь у війні з відвічним ворогом України. — Не менше прихильно ставить ся до нашого народу поступова „Senska-Dagbladet“ в статті з 14. цвітня с. р. п. з.: „Ett la rorik Folkolk“ — де розглядає ся революційний рух 1905 р., який приніс українському народови тільки незначну свободу — надіючись, — що сучасна війна що-й-но здійснить бажаннє Українців, Поляків та Фінляндців. Та сама часопись в статті п. з.. „Löften och lockelser“ (Брехні та обітниці), в ч. з дня 26. червня с. р. говорить про Холмщину, яку російське начальство від десятків літ почало насильно русифікувати заводячи там православну віру, — чужу автохтонному населенню сього краю.

(Конець буде).

З пісень воєнного часу.

Виє буря коло хати,
Кришу рве буйну;
Гей післала стара мати
Сина на війну.
І хрестом благословила
На криваву путь;
Срібний хрестик положила
На синову грудь...
Шумить буря, гне ялиці,
Тріщить старий тин;
Гей привидів ся вдовиці
У воротах син.
Летів з бурею по ночи
Серед піль, дібров
Лиш закриті в нього очи
І — на грудях кров...

Ст. Ч-ий.

НОВИНКИ.

— **Почубили ся.** Великого гамору у польській пресі на окупованих областях наробив поєдинок двох хоробрих польських письменників. Казімєж Тетмаєр написав книжку „O żołnierzu polskim 1795 do 1915“, у котрій переїхав ся бесмилосердно по цілій польській історії і культурі, а всю славу польського імени зібрав на вістрю уланської кліґни. „Жовнїр польський привернув Польщі честь“ виспіває п. Тетмаєр у всїх тонаціях, переплітаючи той рефрен доволі довільним і чудацьким інтерпретованням деяких подій з польської історії. Книжка не подобалась п. Андрієви Нємоєвському. Відпалив як то лиш воєвничий Нємоєвський уміє. Переїхав ся по Тетмаєрови, титулуючи його різно від декамерони́сти почавши. Свою репліку кінчить варшавський автор так, що п. Тетмаєр сказав „є щось нове, таке нове, як цїла реторика Начального Народного Комітету і тої „польщини“ яку він підпирає“.

— **Нещасна пригода.** Упав поцілений револьверовою кулею, хоть не видів „фронтової служби“ а сповняв лиш функції фризієрського помічника. При ул. Карла Людвика зайшов до фризієра Кофлєра жовнїр щоб оголитись. Підчас голення так якось нещасливо сягнув рукою, що револьвер, який находив ся при ньому вистрілив, та поцілив фризієрського помічника. Ратункове поготівлє забрало тяжко раненого до шпитала.

— **Нужда виселенців в Росії.** „Рус. Слово“ доносить, що до Москви привезено вже 1000 сиріт по виселенцях, що вмерли в Росії. Кождого дня прибуває 200, так що в Москві нема вже місця на їх поміщеннє. Представники земств занялись тими дітьми. Богато з них вмирає в концентраційних місцях.

— **Холера в Галичині.** Санітарний департамент міністерства внутрішніх справ доносить, що 9. жовтня провірено холеру в одній громаді повіта Городенка, тз 6 случаїв в 2 громадах повіту Заставна на Буковині. Сї случаї зайшли у місцевого населення.

— **Смерть Архикнязя Людвика Сальватора.** Дня 12. с. м. помер в своїм замку в Брандайс Арх. Людвик Сальватор.

— **Хлїбова карта для малпи.** В Гамбурзї оповідають про цікаву подію, яка лучилась при першім роздаванню хлїбових карт. Тоді явив ся між иншими також властитель звісного звіринця, та зажадав від урядуючої комісії хлїбової карти для своєї малпи, котра як заявив—є цілком подібна до чоловіка.

Предсїдатель комісії призадумав ся дещо та сказав: „Ваша шановна малпа може дістати хлїбову карту, принесіть тільки з поліції посвідку, що вона мельдована“.

— **Новий спосіб на неслухняних послів** винайдено в Росії. Недавно тому радила російська дума а що богато послів домагало ся політичної свободи для народу і повноправности для всїх народів Росії, цар відрочив думу а поліція арештувала послів, які позволили собі виступити проти „непомильного“ російського правительства. Заграничні ґазети принесли вістку, що правительство задумує вислати тих послів на воєнний фронт. Дотепер арештовано в Петербурзї соціялїстичного посла Чеїдзе і ще инших 17 послів.

— **Вістка з сибірських тайг.** В наших руках цікава картка, писана по латині о. др. М. Горникевичем до рим.-кат. парохіяльного уряду в Яссах (Румунія). Приводимо дословно зміст тої картки у перекладі: „Кураґінское 15/VII. 1915. Найдорощий Брате! Прошу Тебе, Найдорощий, щоб Ти напевно звідомив Всеч. гр.-кат. парох. уряд св. Юра у Львові, Галичина, Австрія, що ми два львівські сотрудники з ректором духовної семинарії находимо ся в селї Кураґінское, пов, Мінузінск, ґуб. Єнисєнской (Сибір) — Росія. Ми арештовані безосновно, Уважаємо, що се одинока дорога повідомити наших братів про наше запроторенне. Дуже дякую, остаю — др. теол. Мирон Горникевич.“

— **Визив до „історикiв“.** „Wiedeński Kuryer polski“ помістив в перекладі вступну статтю „Вістника Союза визволення України“ — „Привіт Білорусинам“ з численними ви-

ключниками і знаками запитання, одначе без ніяких коментарів. Давати в рамках виключники се ще найлекший і найдогіднійший спосіб полєміки. Редактори тої часописи, не сильні на арґументи і історичні дані, відкликують ся до польських „істориків“, щоб вони забрали голос в тій справі. Що се значить? — Се значить, що в найблищих днях будемо на сторінках того орґану читати якийсь історичний факт або блягу.

— **Цар Петро Великий командантом російської підводної фльоти.** З страху перед Німцями, які зближають ся до Риґи, почали Москалі забирати все вартніще і переносити до Петербурга. Забагли вони перевезти також і памятник Петра Великого до Петербурга. А що був за тяжкий, не можна було єго перевести желїзницею, то мусїли перевозити кораблем. Та німецьке підводне судно, що чатувало коло рижської пристани, затопило корабель, на якім був саме памятник царя „неділимої Росиї“ і Петро Великий опинив ся на днї моря, а в Ризї пішла жартом поголоска, що Петро Великий став командантом російської підводної фльоти.

ОПОВІСТКИ.

○ Дирекція „Руської Щадницї в Перемишлї“ подає до відома, що урядує — як передтим — в тім самім льокали і в тих самих урядових годинах. Від вкладок платить 4½%, а рентовий податок оплачує з власних фондів.

○ На хлопячу школу ім. Тараса Шевченка в стрийській дільницї жертвували - Всч. о. Стернюк парох Пустомит к. Львова 10 к, Громадяне Пустомит і Лісневич збірка 25 к, Вп. Іван Филипович купець у Львові при вул. Кохановського 12 к. Вп. Мелянія Зелїзко уч. семінара 10 к. і Вп. Марія Осьмак 6 к. за що складає Вп, жертводавцям щире українське „Спасибіг“ — Старшина Кружка.

Нові книжки.

Накладом Товариства „Просьвіта“ вийшла книжка п. з. „**Мобілїзаційні закони і розпорядки.**“ Короткий зміст такий: 1) Про евіденційні конї, 2) Про воєнні чинитьби, 3) Про воєнний додаток для родин. Книжка розпадаєть ся на три части, а кромі того подано ще пояснення до поодиноких постанов закона, а, що головнійше, взірці — як і де належить вносити подавя за доставу для війська коней, возів, коров, волів, соломи, сїна, як і в якій висотї мають побирати родини змобілїзованих воєнний додаток.

Сю збірку військових законів повинен мати у себе передовсїм кождий громадський уряд, бо він в першій мірі обовязаний подавати всїм інтересованим потрібні вказівки, тим більше, що в многих случаях інтересовані мають зголошувати свої претенсиї якраз в громадських урядах, а сї передають їх потім старостствам. Також наша інтелїґенция, що живе по селах, повинна познакомити ся з постановами сих законів і при кождій нагодї інформувати селян та помагати їм своєю радою у всїм, чого сї закони торкають. Український нарід, що поніс в сїй війнї найбільшу жертву, повинен бодай припильнувати і стягнути тї належитости, що запоручені йому державним законом.

„Мобілїзаційний закон“ виданий Товариством „Просьвіта“ обнимає три закони. Перший закон з 21. грудня 1912 р. і Розпорядок ц. к. Міністерства краєвої оборони з 30. липня 1914 р. дотичить бранки коней і возів. Інтересент довідаєть ся з сього закона все, що відносить ся до коней, возів, нарядів і кільометрової належитости. Вичитає, що ціна за евіденційні конї була визначена в трьох клясах а саме 1050 кор., 800 кор. і 500 кор., що винагорода за вози, упряж і конї, що не підлягали евіденциї була ріжна, відповідно до оцїнки, що належна квота мала бути виплачена зараз або до шести тижнїв за посередництвом почтової каси ощадности. Що робити, як сеї винагороди ще не виплачено, куда вносити подання і якого змісту. Як належить поступати, коли хто затратив урядове потвердження, яке йому видано, або як також потвердження зовсїм не одержав. — Все то найде інтересований в першім законї.

Другий закон з 26. грудня 1912 р. і Розпорядок Міністерства краєвої оборони з 14. листопада 1914, з 10. сїчня 1915 та Цїсарський розпорядок з дня 9. сїчня 1915 р. говорить про чинитьби на воєнні цїли.

Чинитьби, можуть бути двоякі: особисті і річеві. До особистих чинитьб (свідчень) належать ті, до яких покликує військовість спосібних до працї мущин і заставляє їх до всяких праць в хосен війська. Зноваж до річевих чинитьб (сьвідчень) належить все те, що населеннє віддало до диспозициї війська в річах отже: вози, судна, дороги, фабрики, будинки, сїно, овес, солому, кватири для війська. За всї свідчення особисті і річеві належить ся винагорода. В якій висотї і якою дорогою старати ся стягнути свої належитости, сказано в дотичнїм законї. Навіть ті, що ще не стягнули належної винагороди за чинитьби, можуть її одержати, коли зголосять свою претенсию у тої військової власти, під якої приказами працювали або через громадський уряд в Старостві. Рівнож можуть доходити своєї претенсиї ті властителї, що за зареквіровані предмети не дістали ніякого поквітовання або вправдї поквітованнє дістали але воно не точне.

Третий закон поміщений в сїй книжцї обнимає воєнний додаток на удержанє для членів родин змобілїзованих — закон з 26. грудня 1912 і розпорядки Міністерства краєвої оборони з 28. грудня 1912, Цїсарський розпорядок з 12, червня 1915, та розпорядок Міністерства краєвої оборони з 12. червня 1915 р.

Отже в тім законї найде інтересований пояснення, хто є управнений побирати підмогу на удержаннє і в якій висотї, дальше поясненнє що до удержаня зачислює ся кромі поживи, мешкання, одїжи також і видатки потрібні на виховання і науку дїтий. Рівнож родини форшпанів і тих осіб, яких покликано до робіт чи инших воєнних чинитьб, мають право до такого самого воєнного додатку на удержанє як родини покликаних до військової служби.

На кінци книжки поміщений поазбучний показчик постанов згаданих законів.

Книжка ся вельми на часї і треба бути вдячним, що Головний Виділ Товариства „Просьвіта“ в так скорім часї її видав. Цїна одного примірника брошурованого виносить 1 кор. 50 с. а оправленого в полотно 2 кор. Понадто рішив Головний Виділ для всїх членів Тов „Просьвіта“, які заплатили чл. вкладку 4 кор. за біжучий рік, знизити цїну на 1 кор. за брошуров. прим. і 1 кор. 50 сот. за прим. оправлений. На почтову рекомендовану пересилку належить в кождім случаю долучити 45 сот. Замовлення за попереднім надісланєм грошей полагоджує Канцелярія Товариства „Просьвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

На приют для недужих Українських Січових Стрільцїв, Укр. Самар. Помочи

зложили слїдуючі Добродиї: о. Король, Саранчука 3 к, Галя й Айталь Вітошинські, Відень 20 к, Іван Левицький. Помонята 5 к, збірка від селян 30 к, Прокіп Гандюк, господар Петранка 10 к, п. Т. М. 10 к, п. Гляцерман, ритвник Львів, 2 стампілї з фірмою приюта, п. Сабіна Бриґідер Львів, 1 подушка, 1 коцик. 2 пошевки, п. Г. Шухевичева 6 сорочок.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не віповідає.

Лїкар

Д-р Бр. Овчарський

б. Секундар Загального Шпиталя, ординує від 10. до 11. рано і від 4. до 6. пополудни.

Оголошення.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.